

З. О. Шаєнко, О. В. Муравльова, І. Л. Дворник, О. В. Лігоненко

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТОК ЯК ФОРМА САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ¹

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

УДК 378.091.31:001.89

З. О. Шаєнко, О. В. Муравльова, І. Л. Дворник, О. В. Лігоненко

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТОК ЯК ФОРМА САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Закінчуючи вищий навчальний заклад, майбутній лікар-спеціаліст повинен мати високу конкурентоспроможність на ринку праці. Цілеспрямоване залучення здобувачів вищої освіти до поглибленого вивчення теоретичного матеріалу, відпрацювання практичних навичок, а також активна участь у науково-дослідній роботі сприяють формуванню особистості фахівця та науковця. Метою роботи є обговорення окремих питань організації та перспектив роботи студентського наукового гуртка у вищих навчальних закладах. Проаналізовано досвід роботи та відповідну документацію. Ураховуючи результати аналізу, зроблено певні висновки: участь здобувачів вищої освіти у студентському науковому гуртку сприяє кращому засвоєнню дисципліни, збільшує коло спілкування, допомагає вибрати майбутній фах. Підвищення ефективності роботи потребує різноманітних форм проведення засідань студентського наукового гуртка та врахування інтересів здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: наукова робота, самостійна робота, студентський науковий гурток, здобувачі вищої освіти.

UDC 378.091.31:001.89

Z. O. Shaienko, O. V. Muravlova, I. L. Dvornyk, O. V. Lihonenko

STUDENTS' SCIENTIFIC GROUP AS A FORM OF INDEPENDENT SCIENTIFIC AND RESEARCH WORK OF STUDENTS

Poltava State Medical University, Poltava, Ukraine

Upon graduating from a higher educational institution, a future medical specialist must be highly competitive on the labor market. Targeted involvement of students into the in-depth study of theoretical material, mastering of practical skills, as well as their active participation in research work contributes to the formation of a personality as a qualified specialist and researcher. *The purpose of the paper* is to discuss individual issues of the organization and prospects of the work of the students' scientific group (SSG) in educational institutions. *Material and methods:* work experience of the SSG and its relevant documentation have been analyzed. *Results.* The purpose of the SSG is to identify the most competent and talented students, their active participation in scientific problem-solving studies that are made at the Department; ensure the formation of theoretical, clinical and analytical thinking; increase the efficiency of the educational process and invite motivated students to further post-graduate collaboration. Any student can become a member of SSG, general management is carried out by the scientific curator of the group. An important component of SSG is the activities in the units based on the Department. The scientific research work of the SSG members is multidirectional. Students who have shown themselves to be the best in studies and scientific work are often employed with their home educational institution after graduation.

Conclusions. SSG is a necessary link for the formation and development of a future specialist. Students-members of the SSG can acquire theoretical knowledge and practical skills better than students who are not involved into the work of the SSG. Membership in the SSG contributes to better learning of the discipline, increases the range of communication of students, aids to choose a future specialization. Improving the efficiency of the work of the SSG requires various forms of holding meetings and concern of the interests of students.

Key words: scientific work, independent work, students' scientific group.

Вступ. Науково-дослідна робота (НДР) – це комплекс заходів наукового, методичного, організаційного характеру, що забезпечує навчання здобувачів вищої освіти навичкам наукових досліджень відповідно до вибраної спеціальності. Першою та традиційною формою організації наукової роботи здобувачів вищої освіти є студентський науковий гурток (СНГ) – добро-

вільне об'єднання, створене для поглибленого вивчення наукових дисциплін, оволодіння необхідними навичками для продовження самостійної науково-дослідної роботи [1–3].

Осередки СНГ створюються на базі вищих навчальних закладів різних рівнів. Поточна робота організацій спирається на сталі організаційні принципи [4–6]. Нині залишається багато організаційних проблем, зокрема: залучення до співпраці здібних здобувачів вищої освіти, збереження їх зацікавлення науковими дослідженнями та спрямування до наукової роботи в подальшій діяльності [1; 3–5].

Мета роботи: обговорення окремих питань організації СНГ у навчальному процесі та перспектив роботи у вищих навчальних закладах. Важливість роботи гуртка з метою формування кваліфікованих кадрів, які б продовжили працювати в навчальних закладах.

¹ Зв'язок із науковими програмами, планами та темами. Дана робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами та кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету на тему: «Розроблення патогенетичної профілактики патологічних змін у порожнині рота осіб із внутрішніми хворобами» (номер державної реєстрації 0121U108263), у якій автори є співвиконавцями.

Матеріали та методи: аналіз досвіду роботи та первинної документації СНГ «Сучасні проблеми ендокринології» на кафедрі ендокринології з дитячими інфекційними хворобами Полтавського державного медичного університету (ПДМУ).

Результати й обговорення. Протягом останніх років здобувачі вищої освіти ПДМУ мали змогу вивчати різні аспекти сучасної ендокринології, беручи участь у роботі СНГ.

Залучення здобувачів вищої освіти безпосередньо до наукової роботи є надзвичайно важливою і дуже відповідальною частиною роботи наукового гуртка. Така діяльність зазвичай приваблює не дуже велику кількість здобувачів вищої освіти. До роботи залучали здобувачів вищої освіти 4–6-го курсів медичного та стоматологічного факультетів, які навчалися на кафедрі. Організація роботи гуртка здійснювалася за загальноприйнятими принципами. На початку навчального року на засіданні кафедри затверджувався тематичний план наукової роботи гуртка СНГ. Передбачався розгляд актуальних питань ендокринології. Найчастіше включалися питання діагностики, лікування та профілактики цукрового діабету та його ускладнень, патології щитоподібної залози. Увага приділялася коморбідній патології та ускладненням цукрового діабету.

Гуртківці за власним бажанням вибирали серед запропонованих тем найбільш цікаву для них особисто. Під керівництвом куратора СНГ студенти вивчали наукову літературу, готували доповіді, навчалися створювати мультимедійні презентації та стендові доповіді. Ці матеріали вони презентували, насамперед, на засіданнях гуртка кафедри, що відбувалися згідно з календарним планом щомісячно.

Науковий керівник гуртка та викладачі кафедри допомагали здобувачам вищої освіти на підготовчому етапі визначити тему наукового дослідження, його мету, вибрати методи її реалізації, зробити огляд літератури. Розроблення дизайну та створення протоколу дослідження здійснювалися безпосередньо здобувачем вищої освіти під керівництвом викладача. На наступному етапі проводилася дослідницька робота на клінічних базах кафедри у відділеннях ендокринологічного профілю. Робота з пацієнтами, аналіз медичної документації, створення баз даних та їх статистична обробка проводилися здобувачами вищої освіти особисто, проте вони мали змогу на будь-якому етапі звернутися до куратора чи викладачів. Отримані результати здобувачів вищої освіти спочатку доповідали на засіданнях гуртка кафедри, а потім найкращі з них презентувалися на студентських наукових конференціях.

Практичний аспект роботи наукового гуртка є не менш важливим, тому на засіданнях, окрім теоретичних питань, обов'язково розглядалися складні клінічні ситуації, сучасні алгоритми діагностики та лікування ендокринних хвороб із демонстрацією тематичних пацієн-

тів (за їхньою згодою), завдяки чому здобувачі вищої освіти вдосконалювали навички збору скарг, анамнезу, об'єктивних даних, навички трактування результатів обстежень, що є важливим для майбутнього лікаря.

Участь у засіданнях гуртка, підготовка різноманітних доповідей, самостійна наукова робота дають змогу поглибити знання з предмету, тому гуртківці із задоволенням приймали участь в олімпіаді з ендокринології, а переможці I етапу олімпіади презентували ПДМУ на II етапі.

Сьогодні заплановані та виконуються наукові студентські роботи, за результатами котрих уже підготовлено матеріали, які подано до участі у міжнародних студентських конференціях. Склад учасників гуртка оновлюється за рахунок нових здобувачів вищої освіти, які приходять уже зі своїми ідеями та планами, що говорить про зацікавленість у пізнанні нового.

СНГ дає змогу вибрати тих здобувачів вищої освіти, які мають здібності та мотивацію для підвищення своєї лікарської майстерності, розвитку організаторських талантів. Наші гуртківці відвідують гурток починаючи з 4-го курсу аж до закінчення навчання на 6-му курсі.

Здобувачу вищої освіти важливо бачити результати своєї роботи. Перемога на студентських конференціях підтримує бажання займатися наукою надалі та пов'язати свою подальшу лікарську роботу з науковою. Тому професорсько-викладацький склад кафедри багато уваги приділяє вихованню здобувачів вищої освіти.

На засіданні СНГ здобувачам вищої освіти прищеплюються деонтологічні принципи лікарської професії: належного співчутливого відношення до хворого та його родичів, надання їм інформації щодо основної чи побічної дії лікарського засобу, наслідків безпечного та безконтрольного самолікування. Викладач акцентує увагу на тому, що доброзичливе відношення до хворого, заспокійливе слово лікаря є могутнім засобом для одужання хворого.

Ефективна самостійна робота здобувачів вищої освіти в СНГ із застосуванням елементів НДР у поєднанні з удосконаленням управління з боку викладача підвищує ефективність навчання, набуття нових знань та навичок та мотивує їх до збереження власного здоров'я.

Висновки. Навчання здобувачів вищої освіти в СНГ у поєднанні з НДР підвищує рівень теоретичної та науково-практичної підготовки. Гуртківці виховують у собі відповідальність, уміння якісно та доступно подати матеріал, відстоювати свою думку, позицію. Спілкування зі співробітниками кафедри – досвідченими науковцями збільшує коло академічного спілкування. Під час планування тем засідань, змісту роботи СНГ та напрямів наукових досліджень необхідно враховувати інтереси та пропозиції студентів – це один із напрямів підвищення ефективності роботи СНГ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Vasylyuk SM, Shevchuk AG, Fedorchenko VM. Scientific student circle at the department of surgery as a form of scientific activity of students. *Hospital surgery*. 2014; 3: 94–96 (in Ukrainian).
2. Voloshchuk NO, Denisuk OM. Individual work in the student research group of the department of pharmacology as a factor in the formation of professional competencies. *Bukovyna Medical Herald*. 2014; 18, No. 4 (72): 257–259 (in Ukrainian).

МЕДИЧНА ОСВІТА

3. Muravlyova OV, Dvornyk IL, Lytovchenko IU. Research work of students: perspectives of interaction of clinical departments. Actual problems of modern medicine. 2022; 3-4, T. 22:190-194 (in Ukrainian).
4. Gerush IV, Yaremiy M, Kushnir OY. The role of research work of students of medical universities of III-IV levels of accreditation in their formation as future specialists. Achievements and prospects of the implementation of the credit-module system of the organization of the educational process in higher medical (pharmaceutical) educational institutions of Ukraine": materials Vseukr. education and science conf. from international participation dedicated to the 160th anniversary of the birth of I. Ya. Gorbachevskii, Ternopil, May 15–16, 2014. Ternopil, 2014; 186–188 (in Ukrainian).
5. Zhurakiv Oy. Educational and research work of students as a means of increasing the effectiveness of the educational process in higher medical institutions of Ukraine. Galician Medical Herald. 2015; 22, No. 1: 106–107 (in Ukrainian).
6. Shayenko ZO, Ligonenko OV, Ilchenko VI. Organization of the educational process of medical university students under martial law. Modern problems of the study of medical and ecological aspects of human health: scientific and practical materials. Internet Conf. from international with participation, Poltava, October 11–12, 2022. Poltava, 2022; 110–111 (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 11.02.2023 р.

Прийнята до друку 19.02.2023 р.

Електронна адреса для листування zlataligonenko@gmail.com